

TOPONÍMIA EN DISSEMINAT A LA PERIFÈRIA DE PALMA (III): EL BARRI DELS INDIOTERS (1830-1841)

Antoni Ginard Bujosa

INTRODUCCIÓ

La toponímia és útil per a conèixer l'evolució de les propietats en disseminat de sa Indioteria, que es remunten a final del segle XVII i mitjan segle XVIII. En ambdós treballs anteriors (GINARD, 2008 i 2009), s'han pogut identificar els topònims dels establiments més antics de la barriada. A partir de l'any 1784, una vintena de topònims s'incrementava fins a la cinquantena l'any 1831. L'entramat rural en petita propietat, embrionari l'any 1784, és ben identificable i apareix ben consolidat durant el primer quart del segle XIX. A partir de 1826 s'hi van afegir noves parcel·lacions de terres situades en direcció al camí de Sóller.

Els anys 1830-1832 representen una vertadera fita, perquè el conjunt de propietats, documentades prèviament com a peces individuals per separat, s'identifica per primera vegada per un topònim major, el "barri dels Indioters", que és un precedent de l'actual sa Indioteria. Fins al 1845, segueixen quatre relacions de propietats més, dues de les quals (dels anys 1836 i 1841) s'encapçalen pel nom de [barri dels] "Indioters" i les altres dues corresponen a la parròquia de Sant Jaume. També hi ha un padró general de 1838 de la població masculina de la parròquia de Sant Jaume.

EL BARRI DELS INDIOTERS (1830-1832)

Els anys 1830-1832 el conjunt de propietats disperses s'agrupa per primera vegada mitjançant el topònim major *Barrio dels Andioters* [sic], un precedent clar del nom de sa Indioteria. Són les primeres referències conegudes al col·lectiu de la barriada, denominada "barri dels Indioters", que s'han de datar entre el 10 de desembre de 1830 i el 13 de gener de 1832. Fins ara, amb el mateix topònim (*Andioters*), els noms més antics que coneixíem eren de 1836 i de 1841 (vegeu GINARD, 2004).

Els documents de 1830-1832 són dues relacions de propietats, encapçalades pel nom *Barrio dels Andioters* [sic], que registren les propietats del terme de Palma, dins la parròquia de Sant Jaume (AMP FP 359/8, s/f). A les respectives portades hi consten els anys

1831 i 1832, encara que, com hem dit, la primera està signada i datada el 10 de desembre de 1830, mentre que la segona és de 13 de gener de 1832. A continuació del nom de la barriada, segueixen els topònims de les propietats en disseminat. Les dues relacions de noms de finques són gairebé idèntiques,¹ encara que la segona és més precisa que la primera, perquè indica el nom del propietari i el topònim. En total, agrupen quaranta-cinc propietats, ordenades amb un sentit itinerant de caràcter circular.

I. [1830-1831]

Termino de Palma. Año 1831. Propiedades de la Parroq^a de Sⁿ. Jayme (AMP FP 359/8, s/f) [signada a Palma el 10 de desembre de 1830].

Barrio dels Andioters

<i>Hostal de Buñola</i>	30	[Lliures]
<i>Can Pereyó Matheu Carrio</i>	12	
<i>S. Casas Novas Mestre Malcion Carrio</i>	50	
<i>Can Gaspar Frau</i>	10	
<i>Can Moranta Marg^a. de Bart^e. Roig</i>	4	
<i>Ca el sen Macianet</i>	4	
<i>Jaume Balaguer als. Curt</i>	1	10
<i>Pedro Juan Balaguer</i>	1	
<i>Can Moranta Jaume id.</i>	8	
<i>Can Lluch</i>	6	
<i>Son Borrás Juan Vidal</i>	25	
<i>Can Casetas</i>	10	
<i>Cas Mice</i>	2	
<i>Can Enrich</i>	1	
<i>Can Pesquet</i>	8	
<i>Can Gotleu</i>	8	
<i>Can Ratat den Segui</i>	8	
<i>Can Martí Cañellas</i>	15	
<i>Ca mado Maria Batle</i>	14	10
<i>N. Fran^{ca}. V^a. de Miguel Frau</i>	3	
<i>Can Santandreu</i>	9	
<i>Can Simó Nou</i>	7	10
<i>Can Simó Vey</i>	7	10
<i>Cas Xamarró den Calet</i>	3	
<i>Id. Catalina Blanch</i>	1	10

¹ La diferència és que *Id. hereus de Maria Llinas*, de 1830, no consta el 1832. A la relació de 1832 se sumen les "terres a Son Pons", a Cas Fuster, de Melcion Carrió.

<i>Id. Silvestre Blanch</i>	4	
<i>Cas Xamarró pral Catt^a. Blanch</i>	8	
<i>Cas Fusté</i>	29	
<i>Can Fedalich</i>	18	
<i>Can Barrera Bart^e. Porsell</i>	8	
<i>Can Barrera Ant^a. Bordoy y altra</i>	12	
<i>Can Barrera Margalida Bordoy</i>	2	10
<i>Cana Fosca</i>	3	10
<i>Can Caragol</i>	2	
<i>S. Bomba</i>	50	
<i>Cas Pedasé Nou y Can Pera Oguer</i>	18	10
<i>Id. Catalina Llinas</i>	7	
<i>Id. hereus de Maria Llinas</i>	7	
<i>Id. hereus de Maciana Llinas</i>	2	
<i>Id. hereus de Juana Llinas</i>	4	
<i>Cana Biniali</i>	4	
<i>Can Gall Miquel Estela</i>	1	
<i>Can Gall Marg^a. Santandreu</i>	1	10

II. [1832]

Termino de Palma. Año de 1832. Propiedades de la Parroq^a de Sⁿ. Jay^e (AMP FP 359/8, s/f) [signada a Palma el 13 de gener de 1832].

El Barrio dels Andioters

<i>Hostal de Buñola</i>	30	[Lliures]
<i>Can Pereyó Matheu Carrio</i>	12	
<i>S. Casas Nobas, Mestre Malcion Carrió</i>	50	
<i>Can Gaspar Frau</i>	10	
<i>Perts. de Can Moranta Marg^a. de Bart^e. Roig</i>	4	
<i>En id. Ca el sen Macianet</i>	4	
<i>Jaume Balaguer als. Curt</i>	1	10
<i>Pedro Juan Balaguer</i>	1	
<i>Can Moranta Jaume Balaguer</i>	8	
<i>En id. en Lluch</i>	6	
<i>Son Borrás Juan Vidal</i>	25	
<i>Can Casetas Ant^a. Vidal</i>	10	
<i>Cas Micé perts. de Son Borrás</i>	2	
<i>Can Enrich Guiem Compañy</i>	1	
<i>Can Pesquet Ant^a. Ros</i>	8	
<i>Can Gotleu Baltazar Grau</i>	8	
<i>Can Ratat den Segui ferrer</i>	8	

<i>Can Martí Cañellas</i>	15	
<i>Ca mado Maria Batle Juan Frau y</i>		
<i>Cond^a. de Marg^{da}. Cañe^s.</i>	14	10
<i>Fran^{ca}. V^a. de Miguel Frau</i>	3	
<i>Can Santandreu Catalina Cañellas</i>	9	
<i>Can Simó Nou Macia Juan</i>	7	10
<i>Can Simó Vey Guiem Gramanera</i>	7	10
<i>Cas Xamarró Juan Jaume Calet</i>	3	
<i>En id. Catalina Blanch</i>	1	10
<i>Cas Xamarró de Silvestre Blanch</i>	4	
<i>Cas Xamarró pral Catalina Blanch</i>	8	
<i>Cas Fusté Malcion Carrio y per terras a Son Pons</i>	29	
<i>Can Fadalich Pedro José Jaume</i>	18	
<i>Can Barrera Bart^e. Porsell</i>	8	
<i>Can Barrera Ant^a. Bordoy y Fran^{ca}. Id.</i>	12	
<i>Can Barrera Margalida Bordoy</i>	2	10
<i>Cana Fosca V^a. den toni frau</i>	3	10
<i>Can Caragol Margalida Palmer</i>	2	
<i>S. Bomba</i>	50	
<i>Cas Padasé Nou y Can Pera Oger</i>	18	10
<i>En id. Catalina Llinas</i>	7	
<i>En id. hereus de Maciana Llinas</i>	7	
<i>En id. hereus de Juana Llinas</i>	2	
<i>Cana Biniali Juana Maria Comellas [sic]²</i>	4	
<i>Can Gall Miquel Estela</i>	1	
<i>Can Gall Margalida Santandreu</i>	1	10

Les relacions de 1830-1832 confirmen dues qüestions. Primera, el nom *Indioters* (*Barrio dels Andioters*) és la forma toponímica, de caràcter col·lectiu, més antiga, que es repeteix els anys 1836 i 1841 (*Andiotes* [sic]) i que, posteriorment, derivarà en *Cals Andiotés* [sic],³ *Pla dels Indioters* i sa *Indioterapia* (vegeu GINARD, 2004). Segona, el nucli de la barriada és perfectament definit i identificable. Tots els topònims de les relacions de 1830-1832 s'han de situar dins el rectangle format pel camí dels Reis–polígon de Son Castelló–camí de Bunyola–torrent Gros. Respecte a l'any 1784, a més d'alguns topònims nous, un dels que hi resta fora és Can Digadarra o Son Llorens, més proper al camí de Sóller. Sense incloure les propietats més grans dels voltants, hi figuren quaranta-cinc propietats el 10 de desembre de 1830 i el 13 de gener de 1832. Sens dubte, les dues relacions de 1830 i de 1832 són la base tant de la relació de 1836 com de la de 1841.

2 *Cana Biniali Juana Maria Comellas* [sic] hauria de ser Joana Maria Casellas.

3 Segons còpia d'escriptura de compravenda de dia 12 de maig de 1877, del notari Guillem Sancho de Palma

ELS TOPÒNIMS DE LES PROPIETATS

A partir de les dues relacions, de 1830-1832, del *Barrio dels Andioters* (i també d'altres fonts), és possible oferir una primera visió de conjunt de la toponímia més antiga de sa Indioteria. El punt de partida són els topònims inicials coneguts des de 1784 i la seva evolució. Així mateix, és possible observar alguns casos de malnoms. Tanmateix, a sa Indioteria el topònim en moltes ocasions es correspon amb el malnom (En/Na + nom de pila + *de* + topònim).

TOPÒNIM	1830-1832
<i>Hostal de Buñola</i>	<i>Meson de Buñola</i> (1784). És s'Hostalet.
Can Perelló	<i>Son Vent</i> (1784). Can Perelló és un topònim que prové de Miquel Perelló, a qui, el 7 de juliol de 1748, establien catorze quarterades, procedents de Son Orpina, entre el torrent Gros i la síquia de na Cerdana. Melcion Carrió les adquiria el 16 de novembre de 1766. A causa d'una divisió, de 3 de novembre de 1822, la peça major és actualment Ca sa Viuda, mentre que la peça menor (confrontant amb s'Hostalet) ha conservat el nom Can Perelló.
Ses Cases Noves [Ca sa Viuda]	<i>Son Vent</i> (1784). En diversos documents, seguint un ordre itinerant, el topònim <i>Ses Cases Noves</i> , situat a vegades després de Can Perelló, ha de correspondre a la peça major del primitiu Can Perelló com a resultat de la divisió de 3 de novembre de 1822. El valor assignat l'any 1832, comparat amb Can Perelló, també és indicatiu. Des del 1807, <i>Ses Cases Noves</i> (de mestre Melcion Carrió) és el primer nom de la propietat actual de Ca sa Viuda, que el 1818 també s'anomenava Can Perelló.
Can Gaspar Frau	L'any 1816 el topònim era <i>Ses Cases Noves</i> , de Gaspar Frau; posteriorment Can Gaspar i Can Gaspar Frau. De procedències de Can Moranta, confrontava amb l'antic Can Perelló (Ca sa Viuda). Ha arribat <i>Can Gaspar</i> .
Can Moranta	<i>Ca ne Moranta</i> (1784). Seguia Can Moranta.
<i>Ca el sen Macianet</i>	Topònim situat dins les terres de Can Moranta. Ha de referir-se a <i>Matias Sans</i> , documentat des del 1807.
<i>Can Lluch</i>	Topònim dins les terres de Can Moranta. Ha de referir-se a Lluç Mesquida, documentat des del 1805 (amb 17 anys). El 21 de gener de 1846 es documenta com a confronta de Can Gaspar Frau (AMP AH 1972/1, f. 14).
Son Borràs	<i>Son Borràs</i> (1784). Seguia Son Borràs.
Can Casetes	Des del 1800 es documenta <i>Casas Novas den Borràs</i> en relació a Antoni Pizà. Posteriorment, Can Casetes o Can Borràs Nou. És una peça de terra de procedències de Son Borràs. Ha arribat Can Casetes.
Cas Misser	Cas Misser era Son Borràs Nou (1826); <i>Cal Sent Juan des Mise</i> , de Pere Joan Barceló (1829) i <i>Cas Misé</i> (1831).
Can Enric	<i>Can Enric</i> (1784). Seguia Can Enric.

TOPÒNIM	1830-1832
Can Pasquet	Can Pasquet, proper a Can Enric i a la síquia de na Cerdana (camí dels Reis), és un topònim molt representatiu, però és difícil concretar-ne l'origen. Potser estava en règim de lloguer o eren diferents peces de terra amb el mateix nom. Els anys 1800-1805 està relacionat amb el llinatge Serra; més endavant, amb Joan Frau (1817) i Antoni Pizà (1817 i 1818). El topònim apareix tres vegades el 1816, mentre que els anys 1829 (<i>Son Pesquet</i>) i 1831 es relaciona amb el llinatge Salom. L'any 1832, amb Antoni Ros. S'ha conservat com a topònim i com a malnon.
Can Gotleu	<i>Ca ne Rotge</i> [sic] (1784). Després de moltes vacil·lacions, sembla que a partir de 1832 era <i>Can Gotleu</i> . S'ha conservat Can Gotleu.
Can Ratat [Can Caietano]	Can Ratat, documentat el 1807, tot i que potser sigui anterior. És un cas clar de canvi toponímic. El 1818 era Can Ratat, de Margalida Company. El 1830-1832 era <i>Can Ratat den Segui</i> i <i>Can Ratat den Segui ferrer</i> . L'any 1836 seguia com Can Ratat (<i>Can Retat den Seguí es Ferrer</i>). El 1841 el topònim canviava per l'actual de Can Caietano, agafant el nom de pila del propietari (<i>Can Cayetano Seguí</i>). Quant a la identificació del propietari, Antoni LLULL (2006: 126) reproduïx la notícia següent de 10 de juliol de 1811: “ <i>El que quisiere comprar unas casas sitas en la calle del Deganato número 7 con zaguan, acuda al herrero Cayetano Seguí á la herreria de avall para tratar de ajuste. (10-7-1811)</i> .” El carrer de sa ferreria d'avall, anava del carrer de ses Minyones a la placeta de Sant Francesc de Paula, situada al jardinet de la plaça de la Reina (LLULL, 2006: 126, nota 141). Per tant, és possible que aquell Caietano Seguí, ferrer, adquirís la propietat de Can Ratat. També ha donat nom a l'actual camí de Can Caietano, o camí de Can Gaietà, des del camí Roig cap a Can Caietano.
Can Martí	<i>Can Onofre</i> (1784). Can Martí prové de Martí Frontera (mort el 1756), titular d'un establiment dels més antics (15 d'agost de 1744). Després de ser <i>Can Onofre</i> (1784), seguia Can Martí, per Martí Cañellas, fill d'Onofre Cañellas i nét de Martí Frontera.
Ca madò Maria Batle	El 2 de juliol de 1793, Joan Frau capbrevava una propietat confrontant amb Can Martí. L'any 1800 es documenta Joan Frau <i>Balla</i> ; posteriorment, també Miquel Frau de <i>Can Balle</i> .
Can Santandreu	<i>Can Santandreu</i> (1784) – <i>Can Vadell</i> (1784). Respecte a 1784 es manté Can Santandreu, però ha desaparegut Can Vadell, a causa de la unificació dels dos topònims. El 26 de maig de 1834, Catalina Cañellas, viuda de Pere Antoni Vadell, i Anna Vadell, filla, per indivís, capbrevaven una quarterada i mitja de terra, <i>con casas llamadas Can Santandreu</i> , confrontant amb terra de Catalina Frontera, amb Son Orpina, amb Son Daviu, amb terra de Rafael Ferriol i amb la dels successors de Joan Calafat (Cas Ximarró). Com a hereu de Jaume Vadell, fill i germà, que moria el 9 de febrer de 1832. Jaume Vadell era hereu de Pere Antoni Vadell, son pare, segons testament de 10 d'abril de 1814, vàlid per la seva mort dia 14 d'abril de 1814 (capbrevada el 12 de juliol de 1793). Prové de dues quarterades de Jaume Vadell (establiment de 15 d'agost de 1744).

TOPÒNIM	1830-1832
Can Simo Nou	<i>Can Simó</i> (1784). Procedent de la divisió de Can Simó. Nom documentat des del 1807.
Can Simo Vell	<i>Can Simó</i> (1784). Té l'origen en dues quarterades de Joan Bauzà (establiment de 15 d'agost de 1744).
Cas Xamarró Juan Jaume Calet	<i>Can Calet</i> (1784). El topònim incorpora el malnom del propietari, Joan Jaume <i>Quelet</i> , a Cas Ximarró. El 23 d'agost de 1855 es documenta una confronta amb terra dels hereus de Joan Jaume <i>Quelet des Copins</i> (ERC 1124, f. 394). L'origen del malnom és Miquel Jaume, natural de Llorito.
Cas Xamarró	<i>Can Vicens</i> (1784). El 5 de febrer de 1810 es documenta Vicenç Busquets <i>alias Xamarró</i> (ARM ECR 586, f. 175v). Segueix Cas Ximarró com a topònim i malnom.
Cas Fuster	<i>Son Vent</i> (1784). Era <i>Cas Fuster</i> , per Melcion Carrió, fuster, fill de Melcion Carrió, fuster (establidor de 15 agost de 1744). Igualment identificat per Can Melcion i, sobretot, Cas Mestre.
Can Fedelic	<i>Can Fedelic</i> (1784). Segueix Can Fedelic.
Can Barrera	<i>Can Poncell</i> (1784). Segueix Can Barrera com a topònim i malnom.
Ca na Fosca	<i>Can Poncell</i> (1784). <i>Ca na Fosca</i> era una propietat confrontant amb Sa Bomba i Can Barrera. El 4 d'agost de 1793, Antoni Frau, marit de Margarita Garí, capbrevava dues propietats de la dona, confrontants amb el camí <i>que va a Son Castelló</i> , amb terres d'Onofre Aguiló (Sa Bomba), amb terra de Bartomeu Porcell (Can Barrera). Les posseïa com a successora d'Aina Porcell, sa mare (capbreu de 20 de juny de 1783) i com a hereva de Joana Porcell, sa tia, en testament de 5 de desembre de 1784, vàlid per la seva mort el 9 de juliol de 1790. El 1818 era Can Barrera.
Can Caragol	<i>Can Caragol</i> (1784). Segueix Can Caragol.
Sa Bomba	<i>La Bombarda</i> (1784). Segueix Sa Bombarda o Sa Bomba als documents, però popularment és Sa Bomba (nom documentat des del 1800).
Cas Pedacer	<i>Cas Pedacer</i> (1784). Terres dels hereus de Maciana Frau. Segueix Cas Pedacer Vell i Cas Pedacer Nou. Ha seguit Cas Pedacer. Una part important de Cas Pedacer Vell és l'actual Can Climent.
Can Pere Oguer	<i>Can Pere Oguer</i> (1784). El 5 de febrer de 1810 es documenta Joan Casellas <i>Parogue</i> [sic] (ARM ECR 586, f. 176). El 15 de maig de 1834, Catalina Llinàs, <i>de Can Pere Hogue</i> [sic], capbrevava una quarterada i un quartó de terra, confrontant amb el camí de na Cerdana, amb terra de Miquel Frau, amb el camí <i>Roix</i> [sic], amb Son Estaca i amb terra Maria Casellas. La procedència són dues quarterades de Miquel Casellas (que moria el 9 de març de 1769), per establiment de 15 d'agost de 1744.
Ca na Biniali	Ca na (o Can) Biniali, documentat des del 1807, prové de les dues quarterades de Miquel Casellas (establiment de 15 d'agost de 1744).
Can Gall	<i>Can Gallet</i> (1784). Per divisió de la propietat, que prové de dues quarterades de Miquel Casellas (establiment de 15 d'agost de 1744).

NOVES CAPBREVACIONS (1833-1835)

Durant el segon terç del segle XIX, entre 1833 i 1861, el seguiment dels registres dels capbreus informa dels canvis de propietaris, de les divisions i de la formació d'algunes finques concretes. Per mantenir un criteri d'ordre cronològic, a continuació segueixen les capbrevacions de 1833 a 1835, que afecten sobretot propietats aleshores existents i conegudes, amb poques novetats:⁴ Can Caragol, Can Martí, s'Hostalet, Ca na Fosca, Can Barrera, Can Pere Oguer, Cas Pedacer, l'actual Can Climent, Cas Ximarró, l'actual Ca sa Viuda, Can Santandreu, Can Simó, Cas Mestre o Sa Bomba.

8 de febrer de 1833. Joan Pou, fill de Pere i de Catalina Oliver, natural de la *Villa de Algayde*, dos quartons de terra (de tres quarterades i un quartó), de pertinències de Son Fuster, que confrontava amb terres de Margarita Bordoy, amb les de Pere Joan Jaume, amb el **Predio la Bomba de D. Juan Vives** i amb terres del denunciante. Les comprà a Margarita Palmer en acta de 22 de gener de 1833 (ARM ERC 1124, f. 24; ECR 591, f. 139). [vegeu capbreus anteriors de 18 de gener de 1830 i de 29 de desembre de 1829].⁵

2 de maig de 1834. Martí Cañellas, fill d'Onofre i de Catalina Frontera, tres quartons de terra, que confrontaven amb terres de Joan Frau, amb terres de Margalida Roca, amb la síquia de na Cerdana i amb terres del denunciante (ARM ERC 1124, f.78v-79). El mateix Martí Cañellas els havia capbrevat el 12 de juny de 1829. [vegeu capbreu de 29 de juny de 1793].

2 de maig de 1834. Martí Cañellas, fill d'Onofre i de Catalina Frontera, tres quartons de terra, que confrontaven amb la síquia de na Cerdana, amb terres de Melcior Carrió i amb **Son Borràs** (ARM ERC 1124, f. 79). Abans capbrevats el 12 de juny de 1829. [vegeu capbreu de 14 juliol de 1793].

3 de maig de 1834. Bartomeu Jaume, fill de Jaume i de Joana Maria Serra, quatre quarterades i mitja de terra, *con casas llamadas el Meson de Buñola* [és a dir, s'Hostalet], que confrontaven amb el camí de Bunyola, *con torrente Rl., con tierras que fueron de Melchor Carrió*, amb les de Margarita Anna Casellas, amb les de Maria Casellas i amb les de Maria Frau. Com a hereu universal de Bartomeu Jaume, son pare, segons testament de 23 d'agost de 1829, davant Joan Oliver i Mascaró notari, vàlid per defunció dia 24 d'agost de 1829. Capbrevades el 13 de juliol de 1825 (ARM ERC 1124, f. 84-84v).

7 de maig de 1834. Anna Frau, viuda d'Antoni Pou, filla d'Antoni i de Margarita Garí, mig quartó de terra *con unas casas* [d'un quartó, *donde se hallaban dos casas llamadas Cane Fosca*]. [No hi ha confrontes]. Com a hereva de Margarita Garí, sa mare, i per divisió amb Melcior Frau, son germà, de 22 de juliol de 1829, davant Gabriel Oliver i Salvà, notari. Capbrevat per Margarita Garí, sa mare, el 22 de setembre de 1825 [sic] (ARM ERC 1124, f. 96) [vegeu capbreu de 4 d'agost de 1793].

7 de maig de 1834. Melcior Frau, fill d'Antoni i de Margarita Garí, mig quartó de terra *con casas en el construidas* [d'un quartó, *con dos casas llamadas Cane Fosca*], que

4 Com hem indicat repetides vegades, només coneixem els capbreus de les terres situades del camí de Bunyola fins al camí Terminal. Tampoc no vol dir que recullin totes les propietats.

5 Les referències a les dates de les capbrevacions anteriors, fins al 1833, també inclouen les dels treballs precedents (GINARD, 2008 i 2009).

confrontava amb terres dels hereus de Bartomeu Porcell, *con el predio la Bomba*, amb terra de Margarita Bordoy **Barrera** i amb la d'Aina Frau, sa germana. Com a hereu de Margarita Garí, sa mare, i per divisió amb Aina Frau, sa germana, de 22 de juliol de 1829, davant Gabriel Oliver i Salvà, notari. Capbrevat per Margarita Garí, sa mare, el 22 de setembre de 1825 [sic] (ARM ERC 1124, f. 96v-97) [vegeu capbreu de 4 d'agost de 1793].

12 de maig de 1834. Magdalena Bordoy, filla de Guillem i de Margarita Porcell, un quartó i mig i vuit sous de terra, *con casas edificadas llamadas Can Barrera*, que confrontava amb terres de Margalida i Francisca Bordoy, ses germanes, amb terres de Joaquim Vives, amb les de Margarita Garí i amb les de Bartomeu Porcell. Abans capbrevades el 30 d'agost de 1825 [sic] (ARM ERC 1124, f. 99v-100). [vegeu capbreu d'11 de setembre de 1825].

12 de maig de 1834. Margarita Bordoy, filla de Guillem i de Margarita Porcell, un quartó i mig i vuit sous de terra, *con casas*, que confrontava amb terres Francisca i Magdalena Bordoy, amb les de Pere Josep Jaume, amb les de Guillem Palmer i amb les de Joaquim Vives. Abans capbrevades l'11 de novembre de 1825 (ARM ERC 1124, f. 100v).

15 de maig de 1834. Catalina Llinàs, *de Can Pere Hogue* [sic, *Can Pere Oguer*], filla de Jaume i de Margarita Casellas, una quarterada de terra de pertinenències de Son Orpina, que confrontava amb el camí de na Cerdana, amb terra de Miquel Frau, amb el camí **Roix** [sic], amb Son Estaca, amb terra de Maria Casellas i amb terra de la denunciante (ERC 1124, f. 105v-106) [vegeu registre següent].

15 de maig de 1834. Catalina Llinàs, *de Can Pere Hogue* [sic], filla de Jaume i de Margarita Casellas, un quartó de terra (unida a l'anterior), que confrontava amb terra de la denunciante, amb la de Maria Casellas, amb la de Miquel Frau i amb el camí **Roix** [sic]. Les posseïa com a hereva universal de Margarita Casellas, sa mare, segons testament de 2 de febrer de 1804, davant Antoni Francesc Cànaves, notari, vàlid per la seva mort el 29 de novembre de 1805. Les dues peces abans capbrevades el 31 de desembre de 1803 (ERC 1124, f. 106).

15 de maig de 1834. Jordi Llinàs *als. Carals*, fill de Jaume i de Maciana Frau, dues quarterades de terra, *con casas en ellas construidas llamadas Cas Padase Nou* [sic] (de set quarterades), de pertinenències del rafal Son Fuster, que confrontaven amb la síquia de na Cerdana, amb camí de Bunyola, amb terra de Catalina Llinàs de les mateixes pertinenències [vegeu capbreu de 26 de juny de 1834], amb terra de Bartomeu Jaume [vegeu capbreu de 3 de maig de 1834], amb una altra *llamada Can Biniali*, amb una altra *llamada Can Pere Hogue y con dicho camino* [de Bunyola]. Les posseïa com a fill únic de Maciana Frau, sa mare, que va morir el 17 de setembre de 1802. Maciana Frau les posseïa per donació de Maciana Frau, sa mare, en contemplació de matrimoni, el 19 de setembre de 1790, davant Pere Fullana, notari. Maciana Frau, padrina del denunciante, havia capbrevat les set quarterades l'11 de juny de 1783 (ERC 1124, f. 106v-107). [vegeu capbreu de 2 de març de 1774].

16 de maig de 1834. Antònia Bordoy, filla de Guillem i de Margarita Porcell, posseïa *casas, cisterna, establos y dos corrales uno delante y el otro detras, ambos de tenor de medio corton y diez sueldos de tierra*, que confrontaven amb terres de Joaquim Vives, amb terres i cases dels hereus de Bartomeu Porcell i amb terres de Francisca Bordoy, sa germana. Abans capbrevades el 30 d'agost de 1825 [sic] (ARM ERC 1124, f. 107v-108). [vegeu capbreu d'11 de novembre de 1825].

16 de maig de 1834. Francisca Bordoy, filla de Guillem i de Margarita Porcell, un quartó i mig i vint-i-quatre sous de terra, *con casas en el construidas*, que confrontava amb terres dels hereus de Bartomeu Porcell, amb terres de Margalida y *otras sus hermanas*, amb les de Pere Josep Jaume i amb les de Joaquim Vives. Abans capbrevades el 22 de novembre de 1825 (ARM ERC 1124, f. 108v).

21 de maig de 1834. Catalina Blanch, filla de Silvestre i de Catalina Bujosa, *consorte de Bartolomé Frau*, mitja quarterada *con unas casitas*, que confrontava amb terres de Miquel Jaume, amb les de Maria Bauzà, amb les de Sebastiana Calafat, amb les de Catalina Blanch y *con el predio Son Orpina*. Com a hereva de Silvestre Blanch, son pare, que moria el 16 de gener de 1832. Capbrevades el 22 de setembre de 1825 (ARM ERC 1124, f. 109-109v).

22 de maig de 1834. Joana Anna Cañellas, viuda de Joan Borràs, filla de Pere i d'Isabel Pou, com a mare i administradora de Joan Borràs, son fill, la meitat de mitja quarterada de terra, que confrontava amb terra de Jaume Vadell, amb la de Melcior Carrió i amb la de Martí Cañellas. El fill la posseïa com a hereu de Joan Borràs, son pare. Capbrevada per Joan i Onofre Borràs el 28 de gener de 1826 (ARM ERC 1124, f. 110). [vegeu també capbreu de 14 de juliol de 1793].

22 de maig de 1834. Antònia, Francisca, Catalina i Bartomeu Porcell *als. de Can Barrera*, fills de Bartomeu i de Catalina Frau, per indivís, una quarterada i un quartó i mig de terra, *con casas llamadas Can Barrera*, que confrontava amb terra i cases de les mateixes pertinències de Guillem Bordoy, amb la de Bru Cortès [sa Bomba], amb la de Bartomeu Castelló [Son Castelló], amb Son Orpina i amb Son Estaca. La posseïen com a hereus de Bartomeu Porcell, son pare, que moria el 29 de setembre de 1829. Capbrevat el 17 de novembre de 1814 (ARM ERC 1124, f. 110v-111). [vegeu capbreu de 31 de desembre de 1803].

24 de maig de 1834. Melcior Carrió, fill de Mateu i de Catalina Frau, onze quarterades i un quartó (de catorze quarterades), que confrontaven amb torrent de Bunyola, amb terres de Joan Escalas, amb les de Gaspar Frau, amb les de Joan Vidal, amb les de Martí Cañellas, amb la síquia de na Cerdana, amb el camí *Roix* i amb *lo Hostalet* de Bartomeu Jaume. Abans capbrevades el 30 d'agost de 1825 (ARM ERC 1124, f. 111v-112). [vegeu la divisió de 3 de novembre de 1822, peça a].

26 de maig de 1834. Catalina Cañellas, viuda de Pere Antoni Vadell, filla de Mateu i de Joana Anna Gelabert, i Anna Vadell, filla, per indivís, una quarterada i mitja de terra, *con casas llamadas Can Santandreu*, que confrontava amb terra de Catalina Frontera, amb Son Orpina, amb Son Daviu, amb terra de Rafael Ferriol i amb la dels successors de Joan Calafat. Com a hereus de Jaume Vadell, fill i germà, que moria el 9 de febrer de 1832. Jaume Vadell era hereu de Pere Antoni Vadell, son pare, segons testament de 10 d'abril de 1814, davant Josep Tous notari, vàlid per la seva mort dia 14 d'abril de 1814. Abans capbrevada el 12 de juliol de 1793 (ARM ERC 1124, f. 114).

2 de juny de 1834. Maties, Anna i Gabriel Juan, germans, fills de Joan i de Joana Maria Bauzà, per indivís, una quarterada de terra, *con casas llamadas Can Simó Nou*, que confrontava amb terra de les mateixes pertinències de Bartomeu Bauzà, *con camino RI.*, amb terra de Jaume *Santandreu* i amb la dels hereus de Joan Calafat. La posseïen com a fills de Joana Maria Bauzà, sa mare, que moria el 12 de novembre de 1820. Capbrevada el 12 de juny de 1809 (ARM ERC 1124, f. 116). [vegeu capbreu de 17 de juliol de 1793].

22 de juny de 1834. Melcior Carrió, fill de Melcior i de Gerònima Frau, tres quar-

terades, que confrontaven *con la acequia ne Cerdana*, amb el camí *Roix*, amb terres del denunciant i amb les de Bartomeu Bauzà. Abans capbrevades el 30 d'agost de 1825 (ARM ERC 1124, f. 118v). [vegeu la divisió de 3 de novembre de 1822, peça c].

22 de juny de 1834. Melcior Carrió, fill de Melcior, dues quarterades, que confrontaven amb terres del denunciant, amb les de Martí Cañellas, per dues parts, i amb la síquia de na Cerdana. Abans capbrevades el 30 d'agost de 1825 (ARM ERC 1124, f. 119v). [vegeu la divisió de 3 de novembre de 1822, peça d].

26 de juny de 1834. Catalina Llinàs, muller de Rafel Barceló, filla de Miquel i de Catalina Frau; Miquel Oliver, viudo de Maciana Llinàs, fill de Miquel i de Francisca Campins; i Antònia i Catalina Villalonga, germanes, filles de Gabriel i de Joana Maria Llinàs, posseïen per indivís amb Miquel i Francesc Villalonga, germans i nebots respectius *ausentes de este Reyno*,⁶ quatre quarterades i tres quartons de terra (de set quarterades), *con casas llamadas Cas Padase Vey* [sic], que confrontaven amb el *predio la Bonbarda* [sic], amb terra de Jordi Llinàs [vegeu capbreu de 15 de maig de 1834], amb *lo Hostalet*, amb *Can Pere Hogue* i amb camí de Bunyola. Els quatre germans les posseïen com a fills de Joana Maria Llinàs, que moria l'11 de gener de 1817; Miquel Oliver, com a hereu usufructuari de Maciana Llinàs, segons testament de 10 d'octubre de 1820, davant Gabriel Oliver Salom, notari, efectiu per la seva mort el 19 d'octubre; Joana Maria, Maciana i Catalina Llinàs eren filles i hereves de Catalina Frau, sa mare, que moria el 19 d'octubre de 1810; Catalina Frau les posseïa com a hereva de Maciana Frau, sa mare, segons testament de 6 d'agost de 1778, davant Joan Oliver Oliver, notari, vàlid per la seva mort el 9 de setembre de 1791. Maciana Frau les havia capbrevat el 2 de març de 1774 (ARM ERC 1124, f. 119v-120).

26 d'agost de 1834. Joan Vives, *oficial primero de la Pagaduria Militar*, fill de Joaquim i de Joaquina Bravo, *un predio o rafal llamado la Bonbarda* [sic], de divuit quarterades, *con casas mayores y menores*, que confrontava amb Son Castelló, amb el camí de Bunyola, amb la síquia de na Cerdana, *con rafal llamado Can Caregol, con rafal llamado Can Barrera y con rafal llamado Cane fosca* [sic]. Com a hereu de Joaquim Vives, son pare, per adquisició a Bru Cortès de 24 d'agost de 1802 (ARM ERC 1124, f. 137).

26 d'agost de 1834. Joan Vives, *oficial primero de la Pagaduria Militar*, fill de Joaquim i de Joaquina Bravo, set quarterades de terra, *llamadas Son Estaca*, de pertinències de Son Orpina, que confrontaven amb terres de Joaquim Bibiloni [Son Orpina], amb les dels hereus de Bartomeu Porcell, amb terra de Guillem Barrera, amb terra *llamada Can Fedelic*, amb la síquia de na Cerdana, *con camino publico*, amb terra de Melcior Frau, amb terres *llamadas Can Simó*, i amb les de *Vicente Busquets*.⁷ Com a hereu de Joaquim Vives, son pare, per adquisició a Maria Josepa Amorós de 5 de febrer de 1810 (ARM ERC 1124, f. 137v i ECR 586, f. 175). Aquesta peça és interessant, perquè les terres anomenades *Son Estaca* es documenten com a confrontes a partir del 15 d'agost de 1744 i del 14 de febrer de 1767. El topònim també té relació amb una part de les terres de Son Orpina dins l'actual polígon de Son Castelló. En aquest cas, és molt probable que sigui un romanent de l'establiment de les

6 Segons acta de 16 d'agost de 1846, Miquel Villalonga havia mort en *el Servicio de las Armas fuera de esta Isla* (ARM ECR 822, f. 54).

7 El 5 de febrer de 1810 es documenten Vicenç Busquets *alias Xamarro* i Joan Casellas *Parogue* [sic, Pere Oguer] (ARM ECR 586, f. 175v i 176).

terres de Son Orpina de 15 d'agost de 1744. La mateixa peça encara es mantenia el 27 de març de 1839 (vegeu el capbreu de Miquel Nadal). S'ha de situar la confluència camí Roig, camí del Fred, camí de na Cerdana. Casualment, més endavant, potser a la segona meitat del segle XIX, ha de ser una de les zones amb una major densitat de cases de sa Indioteria.

7 de juliol de 1835. Melcior Carrió, fill de Mateu i de Catalina Frau, una quarterada de terra (de dues quarterades i un quartó), situada en el *parage llamado Can Caragol*, que confrontava amb la síquia *La Cerdana*, amb terres de Pere Josep Jaume, amb les de Joan Pou i amb les del *Predio La Bombarda*. La comprà a Guillem Palmer el 16 de juny de 1835. Capbreuada el 20 de desembre de 1826 (ARM ERC 1124, f. 253v; ECR 591, f. 364-365).

EL BARRI DELS INDIOTERS, 1836

La documentació corresponent a una *Relacion de todos los predios, huertos y fuentes pertenecientes á esta Ciudad y término. Por parroquias. (Desde 1836 al 45)* (AMP FP 936/2) és una font molt interessant sobre sa Indioteria durant la primera meitat del segle XIX, per mitjà de quatre relacions de propietats que tenen característiques concretes:

- 1) La primera, de 1836, és una llista del conjunt de propietats, agrupada i identificada pel nom *Andiotes* [sic].
- 2) La segona és un plec, sense datar, destinat a actualitzar el registre dels canvis de propietat.
- 3) La tercera és un altre plec, sense datar, que és l'apèndix de l'anterior registre de canvis de propietat.
- 4) La quarta, de 1841, és una altra llista del conjunt de propietats, també identificada pel nom *Andiotes* [sic].

La primera llista del conjunt de propietats, agrupada i identificada pel nom *Andiotes* [sic], és de l'any 1836: *Termino Año de 1836 / Parroquia de San Jayme / Relacion de todos los Predios y Huertos pertenecientes á la parroquia de San Jayme; del Termino de esta Ciudad correspondiente al Año de 1836*.

L'enumeració de propietats encapçalada pel terme *Andiotes* [sic] comença al foli 54v i continua clarament al foli 57r, a causa de l'evidència que hi ha interposats els folis 55 (r-v) i 56r (el 56v, en blanc), que contenen un *Padron de los predios dados en Ariendo ó Aparceria pertenecientes a la Parroquia de San Jayme*, que també ens interessa.

El terme *Andiotes* [sic], que hem d'interpretar com “[Barri dels] Indioters”, en base a les denominacions de 1830-1832, encapçala la següent relació de propietats (foli 54v i foli 57r i 57v).

[1836]
[f. 54v] *Andiotes*

Hostal de Buñola per son conte

50

Can Pereyó Mateu Carrio per son conte

14

<i>Casas Noves de Mestre Molcion Carrio id.</i>	52
<i>Can Gaspar Frau per son conte</i>	10
<i>Pertenencias de Can Morante Margalita de Bartomeu Roix per son conte</i>	5
<i>Pertenencias de Can Morante del sent Macianet</i>	10
<i>Jaume Balager alias Curt per son conte</i>	3
<i>Pera Juan Balager per son conte</i>	3
[f. 57r] <i>Can Morante Jaime Balager per son conte</i>	8
<i>Can Morante en Lluch per son conte</i>	6
<i>Son Borrás de Juan Vidal Arendat</i>	40
<i>Can Casetes Antonina Vidal per son conte</i>	15
<i>Cas Misé perts. de Son Borrás per son conte</i>	3
<i>Can Enrich Guiem Compañy per son conte</i>	50
<i>Can Pasquet Antoni Ros per son conte</i>	8
<i>Can Gotleu Baltasar Garau per son conte</i>	10
<i>Can Retat den Seguí es Ferrer per son conte</i>	18
<i>Can Marti Cañellas per son conte</i>	30
<i>Ca madó Maria Juan Frau y cond. de Margalita Cañelles per son conte</i>	23
<i>Francina de Miguel Frau per son conte</i>	3
<i>Can Santandreu Catalina Cañelles per son conte</i>	9
<i>Can Simo Nou Macia Juan per son conte</i>	9
<i>Can Simo vey des calatravi Arendat</i>	18
<i>Cas Chamarró Juan Jaume Calet per son conte</i>	3
<i>Cas Chamarró Catalina Blanch per son conte</i>	1,10
<i>Cas Chamarró den Silvestre Blanch per son conte</i>	6
<i>Cas Chamarró Pral. de Catalina Blanch per son conte</i>	8
<i>Cas Fuster Melcion Carrio y terras en Son Pons id</i>	29
<i>Can Fedalich Pera Jusep Jaume per son conte</i>	28
<i>Can Barrera Bar. Poncell per son conte</i>	10
<i>Can Barrera Antonina Bordoy y Franna. Bordoy id</i>	12
<i>Can Barrera Margalida Bordoy per son conte</i>	4,10
<i>Cane Fosca Va de Antoni Frau Arendat</i>	6
<i>Can Caragol Margalida Palmer per son conte</i>	3
<i>S. Bomba per son conte</i>	60
<i>Cas Padase Nou y Can Pera Oger per son conte</i>	18
<i>Cas Padase Catalina Llinas per son conte</i>	17
<i>Cas Padase Hareus de Maciane Llinas per son conte</i>	17
<i>Cas Padase Hareus de Juan Llinas per son conte</i>	2
<i>Cane Biniali Juane Maria Cañelles per son conte</i>	4,10
<i>Can Gall Miguel Estelá per son conte</i>	1
[f. 57v] <i>Can Gall Margda. Santandreu per son conte</i>	4
<i>Can Barrera Magdalena Bordoy per son conte</i>	4
<i>Son Borrás Nou Barme. Mir per son conte</i>	3
<i>Terra Can Morante Catalina Sans per son conte</i>	2
<i>Can Alorde Juan Ant. Gabelli per son conte</i>	15

<i>Can Alorde Terras del Capella Mateu Arendat</i>	3
<i>Can Alorde Jaume el viudo per son conte</i>	3
<i>Terras Can Paparre Barme. Fullane per son conte</i>	2
<i>Terras Can Caragol de Bernat Palmer id.</i>	12
<i>Terra y Casas Can Caragol Guillem Palmer id.</i>	24
<i>Terra Can Caragol Juan Pou per son conte</i>	14
<i>Terra y Casas de Juana Frau Muller de Jaume Tugores per son conte</i>	4
<i>Cas Sastre Terra y Casas per son conte</i>	50
<i>Terra y Casas de la Va. Can Digadarre per son conte</i>	80
<i>Cas Sucre de Plasa Arendat</i>	30
<i>Set Corterades de Terra de Son Casteyo Arendat</i>	
<i>y las de la viuda de Can Digadarre</i>	100
<i>El Rafalet de Simo Jaume Mateu per son conte</i>	40
<i>Son Bibiloni Hereus de Antoni Canelles id.</i>	500
<i>Son Bibiloni de dn. Pera Jusep Moya id.</i>	225
<i>Son Bibiloni de dn. Juan Tomas id.</i>	225
<i>Son Bibiloni de dn. Mariano Morey id.</i>	112
<i>Son Bibiloni del sr. Castella id.</i>	112
<i>La Cabane de Son Bibiloni del credic public arendat</i>	225
<i>Olivar y Terras de Son Casteyó Arendat</i>	

En realitat, la llista de 1836, comparada amb les de 1830-1832, coincideix en les quaranta-cinc primeres propietats, pràcticament sense cap canvi. A continuació, és més extens perquè registra diverses peces dites Can Alorda, que s'han de situar a partir del cantó camí dels Reis—camí 140. Igualment, Cas Sastre, al camí 140. Les *terras en Son Pons*, assignades a *Cas Fuster Melcion Carrio y terras en Son Pons*, per dades posteriors, han de referir-se a l'actual terra de Sa Punta (de Cas Cubano), al camí 140.

D'altra banda, la part final de la llista supera clarament l'àmbit estricte de sa Indioteria. Les terres de Can Caragol, Can Digadarra o Cas Sucre estan molt a prop de Son Llorens i del camí de Sóller. Finalment, les cinc parts de Son Bibiloni són interessants a causa de la divisió de l'antiga propietat de la cartoixa de Valldemossa arran de la desamortització de 1835: *Hereus de Antoni Canelles; dn. Pera Jusep Moya; dn. Juan Tomas; dn. Mariano Morey* i el *sr. Castella*. És també el cas de *La Cabane de Son Bibiloni del credic public arendat*, referit a sa Cabana des Frares. Uns anys després, a una relació de la *Intendencia de Baleares*, que fa esment de les *Fincas enagenables cuya tasacion no se halla solicitada en el dia. Rusticas. Cartujos de Valldemosa*, hi figura *Una parte del predio son Bibiloni conocida por la cabana junto con la tanca llamada la Font y otra dicha los Morers de 52 aranzadas⁸ de estension en junto mas ó menos con una parte de casa* (*Diario Constitucional de Palma*, núm. 70, 12 de març de 1841, pàg. 4).

⁸ Una *aranzada* és una mesura peninsular que a Castella era equivalent a 0,4472 hectàrees. És a dir, 52 *aranzadas* serien equivalents a 232.544 metres quadrats, o sigui, 32,74 quarterades.

PROPIETATS GRANS (1836)

Com s'ha indicat, els folis 55r-v i 56r (56v, en blanc) de la llista de 1836 contenen igualment un *Padron de los predios dados en Ariendo ó Aparceria pertenecientes a la Parroquia de San Jayme*, que inclou una sèrie de propietats grans, entre les quals:

[...]
Son Castelló
Olivar de Son Castelló
Terras de Son Castelló
Son Arpina
Son Estaca
Son Daviu
Can Digadarra Nou
Can Digadarra Vey
Cas Sucre
Se Bombe
Son Llompart
Son Pons dels Uyastres
Son Suat
Can Alorda
Can Gaballi

A més de Son Castelló, Son Orpina, Son Estaca, Son Daviu, Son Llompart i Son Pons dels Ullastres, interessien també els dos Can Digadarra (nou i vell) i Cas Sucre, a les terres de Son Llorens, prop del camí de Sòller, però sobretot Son Suat, Can Alorda i Can Gabellí, al camí 140, i també sa Bomba, dins sa Indioteria.

NOVES REFERÈNCIES DE PROPIETATS (1832-1836)

Com hem indicat, els documents de la *Relacion de todos los predios, huertos y fuentes pertenecientes á esta Ciudad y término. Por parroquias. (Desde 1836 al 45)* (AMP FP 936/2) inclouen dos plecs, que són complementaris, per actualitzar els canvis de propietats. Ambdós estan encapçalats pel títol *Parroquia de San Jaime*, sense data de realització. Entre d'altres aspectes, detallen els topònims i la procedència de noves peces de terra, més el nom del propietari i el nom del propietari anterior (de 1818). Els dos plecs registren la major part de les propietats de sa Indioteria.

El primer plec, *Parroquia de San Jaime*, conté fins a 267 registres. Les diferents columnes informen, per aquest ordre, d'un número de foli (*Folio*), del nombre correlatiu corresponent (Núm.), del topònim i la procedència (3: *Nº de casa y denominación de la propiedad*), del nom del propietari (4: *Nombre del actual propietario*), del nom del propietari de l'any 1818 (6: *Nombre del Propietario en 1818*) i de les característiques de la

propietat (7: *Clase de propiedad*). En alguns casos concrets, remet a l'apèndix que és el segon plec.

Sembla que la seva finalitat era posar al dia els noms dels propietaris. Diverses referències concretes del primer plec permeten datar-lo entre 1832 i 1836. L'apèndix, que és el segon plec, incorpora dades posteriors (de les quals en farem ús més endavant). Les cinquanta-vuit finques i peces identificades al primer plec (1832-1836) són les següents:

[1832-1836]					
FOLIO	NÚM.	3	4	6	7
57	20	<i>P. de S. Pons dels Ullastres</i>	<i>La Viuda (Vease el apendice)</i>	<i>Juan Alorda</i>	
57	21	<i>Id. Id.</i>	<i>El mismo Cañellas</i>	<i>Guillermo Cañellas</i>	
57	22	<i>Id. Id.</i>	<i>El mismo Juan y /u/ Melchor Carrio</i>	<i>José Juan</i>	
57	23	<i>Id. Id.</i>	<i>El mismo Rullan</i>	<i>Francisco Rullan</i>	
57	24	<i>Id. Id.</i>		<i>Maciana Alcover</i>	
123	31	<i>S. Llorens</i>	<i>Vease en el apendice</i>	<i>Juan Ferra Brusca</i>	<i>4 cuarteradas</i>
224	50	<i>S. Borrás</i>	<i>El mismo Barceló</i>	<i>Pedro Jose Barceló</i>	
224B	51	<i>Cas Chamerró</i>	<i>Catalina Blanch</i>	<i>Silvestre Blanch*</i>	
225	52	<i>Casa y un cuarton</i>	<i>La misma</i>	<i>Catalina Blanch</i>	<i>Casa y un cuarton</i>
225B	53	<i>Can Morante</i>	<i>Jaime Balaguer</i>	<i>Juan Balaguer</i>	
226	55	<i>Can Morante</i>	<i>Lucas Mesquida</i>	<i>Antonia Balaguer</i>	
226	56	<i>Can Morante</i>	<i>El mismo</i>	<i>Id. menor</i>	
227	57	<i>Id.</i>	<i>Antonio Riutort</i>	<i>Margarita Balaguer</i>	<i>½ cuartda. y casa</i>
227B	58		<i>El mismo</i>	<i>Jayme Balaguer</i>	<i>Casa y un cuarton</i>
228	59	<i>Can Morante</i>	<i>Juan Munar</i>	<i>Pedro Juan Balaguer</i>	
228B	60	<i>Id.</i>	<i>Vease el apendice</i>	<i>Juana Ana Bestard</i>	
229	61	<i>Can Barrera</i>	<i>Guillermo Ferrer</i>	<i>Francisca Bordoy</i>	

* Silvestre Blanch va morir el 16 de gener de 1832 (vegeu capbreu de Catalina Blanch de 21 de maig de 1834).

[1832-1836]					
FOLIO	NÚM.	3	4	6	7
229B	62	<i>Id.</i>	<i>La misma</i>	<i>Magdalena Bordoy</i>	
230B	64	<i>Can Barrera</i>	<i>La misma</i>	<i>Antonia Bordoy</i>	
232B	68	<i>S. Llorens</i>	<i>Melchor Carrió y Juan Barceló</i>	<i>Juan Barceló</i>	
235B	75	<i>Can Simó</i>	<i>Vease el apendice</i>	<i>Maria Bauzá</i>	
241	87	<i>Can Enrich</i>	<i>El mismo</i>	<i>Guillermo Company</i>	
241B	88	<i>Can Retat</i>	<i>Cayetano Seguí</i>	<i>Margarita Company</i>	
242	89	<i>Can Binimelis [sic, Ca na Biniali]</i>	<i>La misma</i>	<i>Juana Maria Casellas</i>	
242B	90	<i>Cas Mestre</i>	<i>El mismo</i>	<i>Melchor Carrió hijo del mismo carpintero</i>	
243	91	<i>Can Perelló</i>	<i>El mismo</i>	<i>Melchor Carrió de Mateo</i>	
244	92	<i>Can Martí</i>	<i>El mismo</i>	<i>Martin Cañellas</i>	
244B	93	<i>Id.</i>	<i>Anta. Mª Frau y Juana Ana Cañellas</i>	<i>Margta. Cañellas</i>	
245	94	<i>Id.</i>	<i>Martin Cañellas</i>	<i>Catalina Cañellas</i>	
245B	95	<i>Can Santandreu</i>	<i>Ana Vadell</i>	<i>Id. Viuda</i>	
249B	106	<i>Cas Chamarró</i>	<i>Vease el apendice</i>	<i>Sebastiana Calafat</i>	
257	125	<i>Can Balle</i>	<i>Los hijos de Ml. Frau</i>	<i>Miguel Frau</i>	<i>Casa y ½ qda.</i>
257B	126	<i>Id.</i>	<i>M^a V^a de otro Frau</i>	<i>Juan Frau</i>	<i>Id. Id.</i>
257B	127	<i>Can Martí</i>	<i>Id.</i>	<i>Id.</i>	<i>Id.</i>
257B	128	<i>Can Pasquet</i>	<i>Id.</i>	<i>Id.</i>	<i>Id.</i>
258	129	<i>Can Perelló</i>	<i>El mismo</i>	<i>Mateo Carrió de Melchor</i>	<i>2 quarts.</i>
258B	130	<i>Can Morante</i>	<i>Isabel Frau su V^a</i>	<i>Gaspar Frau</i>	<i>Casa y ½ qda.</i>
259	131	<i>Can Barrera</i>	<i>Barte. Frau Barrera su hijo</i>	<i>Antonio Frau</i>	<i>Casa y un cuarton</i>

XXII JORNADA D'ANTROPONÍMIA I TOPONÍMIA

[1832-1836]					
FOLIO	NÚM.	3	4	6	7
269	152	<i>Son Gotleu</i>	<i>Catalina Garau</i>	<i>Baltasar Garau</i>	<i>Casa y 3 corts.</i>
269B	153	<i>Id.</i>		<i>Magdalena Garau</i>	<i>1 qda. campo</i>
272	158	<i>Hostelet del camí de Buñola</i>	<i>Hereds. de Jayme Jaume</i>	<i>Jayme Jaume</i>	<i>Casa y 4 ½ qs.</i>
272B	159	<i>Can Fidelis</i>	<i>El mismo</i>	<i>Pedro José Jaume</i>	<i>Casa y 3 qs.</i>
273	160	<i>Cas Chamarró</i>	<i>Juan Jaume</i>	<i>Miguel Jaume</i>	<i>Casa y 1 cuarton</i>
273B	161	<i>Cas Padaser</i>	<i>Miguel Oliver*</i>	<i>Maciana Llinas</i>	<i>Casa y 1 ½ qda.</i>
274	162	<i>Id.</i>	<i>La misma</i>	<i>Catalina Llinas</i>	<i>Casa y dos qs. y 1 cn.</i>
274B	163	<i>Id.</i>	<i>Vease el apendice</i>	<i>Jayme Llinas</i>	<i>Casa y 2 q.</i>
274B	164		<i>El mismo</i>	<i>Id.</i>	<i>Casa y 1 qda.</i>
277	173	<i>Son Borrás</i>	<i>Hereds. del mismo sus hijos</i>	<i>Barte. Mir</i>	<i>Una quartda.</i>
287	193	<i>Can Caragol</i>	<i>Vease el apendice</i>	<i>Guillermo Palmer</i>	<i>Casa y 3 qs.</i>
289	201	<i>Son Borrás</i>	<i>El mismo</i>	<i>Antonio Pizá</i>	<i>Casa y 2 qs.</i>
289B	202	<i>Can Pasquet</i>	<i>El mismo</i>	<i>Id.</i>	<i>Id. Id.</i>
292	209	<i>Can Barrera</i>	<i>Vease el apendice</i>	<i>Bartolomé Porcell</i>	<i>1 qs. y 1 cuarton</i>
297	220	<i>Can Simo Vey</i>	<i>Anta. Muger de Martin Gari curtidor</i>	<i>Antonio Ros Balaguer**</i>	<i>Casa y una qda.</i>
298B	223	<i>Can Santandreu</i>	<i>El mismo</i>	<i>Miguel Santandreu</i>	
300	229	<i>Cas Gallet</i>	<i>Herederos de Margarita Santandreu</i>	<i>Margta. Santandreu</i>	<i>Casa y 1 cuarton</i>
307	245	<i>La Bomba</i>	<i>D. Juan Vives</i>	<i>D. Joaquín Vives</i>	
307B	247	<i>Cas Padasé</i>	<i>Climent Tejidor delante S. Nicolas</i>	<i>Gabriel Villalonga</i>	<i>Una qda. y 3 corts.</i>
308	248	<i>S. Borrás</i>	<i>Gabriel Vidal</i>	<i>Juan Vidal</i>	<i>7 qs.</i>

* Vegeu capbreu de 26 de juny de 1834.

** L'any 1818 és Antoni Ros *Blanquer* [sic].

Les dades són indicatives de parcel·lacions de les terres de Son Pons. Sens dubte, la propietat de Joan Alorda de 1818 (núm. 20) donava nom a Can Alorda (al camí 140). La núm. 22, de Melcion Carrió, ha de ser sa Punta (de Cas Cubano), també al camí 140, i ha de correspondre a les anomenades “terres a Son Pons” de la llista de 1832.

Dins sa Indioteria, són interessants els dos Can Perelló: el primer (num. 91) és l'actual Ca sa Viuda i el segon (núm. 129) és Can Perello, per divisió de 3 de novembre de 1822. Tanmateix, el cas més significatiu són els set quartons del foli 307B, núm. 247, de Cas Pedacer. El 22 de maig de 1836, el prevere Lluç Juan, beneficiari de la parròquia de Sant Jaume, adquiria la terra anomenada *Cas Padasé Vell*, de set quartons, confrontant amb el camí de Bunyola, amb terres de Miquel Oliver, amb les de Catalina Llinàs, amb les de *Pedro Huget* [sic, *Pedro Oguer*] i amb les de Jordi Llinàs. La venien Gabriel Villalonga, viudo de Joana Maria Llinàs, i Catalina i Antònia Villalonga, filles (vegeu a continuació el capbreu de 6 de juny de 1836). Aquesta és la primera de quatre adquisicions de Lluç Juan (vegeu també els capbreus de 20 de novembre de 1841, 22 d'octubre de 1844 i 2 de setembre de 1846). Totes les peces acabaven formant una única propietat, documentada el 1841, com *Cas Capella Lluç Juan*, fins a sumar uns 20.548 m². Sens dubte, és la finca actual de *Can Climent*. El topònim ha de tenir l'origen en l'esmentat *Climent Tejidor delante S. Nicolas*,⁹ que figura novament a l'apèndix posterior.

CAPBREVACIONS DE PROPIETATS (1836-1841)

Entre els anys 1836 i 1841, els capbreus confirmen noves segregacions i canvis de propietat per compravenda. Sembla, fins i tot, que la seqüència repetitiva dels capbreus es manté fins a 1834. Tot fa pensar que, a partir de 1835, les noves capbrevacions es fan efectives només com a conseqüència de vendes o de nous establiments.

6 de juny de 1836. Lluç Juan, prevere, fill de Francesc, beneficiari de la parròquia de Sant Jaume, una propietat de terra, *llamada Cas Padasé Vell*, de set quartons (de quatre quarterades i tres quartons), que confrontava amb el camí de Bunyola, amb terres de Miquel Oliver de les mateixes pertinències, amb les de Catalina Llinàs de les mateixes pertinències, amb les de *Pedro Huget* [sic, també *Pedro Oguer*] i amb les de Jordi Llinàs. La comprà a Gabriel Villalonga, viudo de Joana Maria Llinàs, i a Catalina i Antònia Villalonga, filles, en acta de 22 de maig de 1836, per quatre-centes lliures mallorquines (ARM ERC 1124, f. 257v; ECR 591, f. 474-475). [vegeu també capbreus de 20 de novembre de 1841, de 22 d'octubre de 1844 i de 2 de setembre de 1846].

28 de gener de 1837. Martí Cañellas, fill d'Onofre i de Catalina Frontera, tres quartons de terra (de catorze quarterades), situats en el *lugar de Can Perelló*, districte de Sant Llorenç, que confrontaven amb la síquia de na Cerdana, amb terra de Gabriel Vidal i amb

---

⁹ Si llegim “davant Son Nicolau”, la finca de Can Climent encara conserva el portell al camí de Bunyola. Els establits de les terres de Son Nicolau són a l'altra part del camí.

les de Melcior Carrió de Mateu. Els comprà a Melcior Carrió de Melcior i Melcior Carrió de Mateu,¹⁰ en acta de 5 de gener de 1837 (ARM ERC 1124, f. 260; ECR 592, f. 3-4).

27 de març de 1839. Miquel Nadal, fill de Miquel i de Margarita Manera, set quarterades de terra, *llamadas Son Estaca*, de pertinències de Son Orpina, que confrontaven amb terra del doctor Joan Bibiloni [Son Orpina], amb la de Bartomeu Porcell, amb la de Guillem Barrera, amb terres *llamadas Can Federich*, amb la síquia de na Cerdana, *con camino publico*, amb terres de Melcior Frau, amb terres *llamadas Can Simó*, i amb les de **Vicente Busquets (a) Xamarro**. Les comprà a Joan Vives, en acta de 23 de març de 1839 (ARM ERC 1124, f. 266; ECR 592, f. 222-223). [vegeu capbreu de 26 d'agost de 1834].

20 de novembre de 1841. Lluç Juan, prevere, fill de Francesc i de Catalina Rubí, mitja quarterada de terra (de dues quarterades), *llamadas Cas Padasé Nou*, que confrontava amb terres del denunciante, amb les de **Pedro Hoguer** [també **Oguer**], *con las llamadas Can* [també **Cane**] **Biniali**, amb les de Bartomeu Jaume i amb la romanent a Jordi Llinàs. La comprà a Jordi Llinàs, fill de Jaume i de Maciana Frau, en acta de 15 de novembre de 1841, per 135 lliures mallorquines (ARM ERC 1124, f. 274v-275; ECR 820, f. 213v-214). [vegeu capbreu de 15 de maig de 1834; també els de 6 de juny de 1836, de 22 d'octubre de 1844 i de 2 de setembre de 1846].

APÈNDIX (1836-1841)

El segon plec de la *Relacion de todos los predios, huertos y fuentes pertenecientes á esta Ciudad y término. Por parroquias. (Desde 1836 al 45)* (AMP FP 936/2), amb el títol de *Parroquia de San Jaime*, és l'apèndix corresponent a la llista dels registres del primer plec [de 1832-1836]. Les respectives columnes indiquen, per aquest ordre, el nombre correlatiu corresponent (Núm.), del topònim (3: *Nº de casa y denominación de la propiedad*), del nom del propietari (4: *Nombre del actual propietario*), del nom del propietari de l'any 1818 (6: *Nombre del Propietario en 1818*), de les característiques de la propietat (7: *Clase de propiedad*) i de la seva procedència.

Aquest segon plec tampoc no està datat, però és una ampliació del primer, entre 1836 i 1841. El nombre correlatiu és el mateix que el del primer plec de 1832-1836. Les vint-i-cinc propietats identificades són les següents:

APÈNDIX [1836-1841]					
NÚM.	3	4	6	7	PROCEDÈNCIA
20	<i>Ps. de S. Pons ó S. Alegre</i>	<i>D. Antonio Jordá</i>	<i>Juan Alorda</i>	<i>6 qs. y Casa Nueva</i>	<i>S. Pons</i>

¹⁰ Els tres quartons de Martí Cañellas es repeteixen en diverses ocasions. El 26 de novembre de 1775, Melcior Carrió els havia establert a Onofre Cañellas (ARM ERC 1122, f. 28-29 i 37). En aquest cas, l'acta de 5 de gener de 1837 potser s'hagi de relacionar amb la quitació del cens que gravava els tres quartons.

APÈNDIX [1836-1841]					
NÚM.	3	4	6	7	PROCEDÈNCIA
20	<i>Ps. Id. Cas Llauné</i>	<i>Bernardo Villalonga</i>	<i>Id.</i>	<i>1 y media qda. y Casa Nueva</i>	<i>Id.</i>
20	<i>Ps. de Id.</i>	<i>Capellan Meleu</i>	<i>Id.</i>	<i>2 y 1/2 qs.</i>	<i>Id.</i>
22	<i>Ps. de Id.</i>	<i>Melchor Carrio</i>	<i>José Juan</i>	<i>1 1/2 qda. y Casa Nueva</i>	<i>Id.</i>
31	<i>Ps. de S. Llorens</i>	<i>Pedro Juan Figuerola</i>	<i>Juan Ferra Brusca</i>	<i>Una qda.</i>	<i>S. Llorens</i>
31	<i>Id.</i>	<i>José Vidal Casetas Carpinto.</i>	<i>Id.</i>	<i>Media qda.</i>	<i>Id.</i>
31	<i>Id.</i>	<i>Francisco N. Mayoral de S. Pardo</i>	<i>Id.</i>	<i>Una qda. y 1/2</i>	<i>Id.</i>
31	<i>Id.</i>	<i>Ferra Brusca</i>	<i>Id. su padre</i>	<i>Una qda.</i>	<i>Id.</i>
60	<i>Can Morante</i>	<i>Juana Ana Sans</i>	<i>Juana Ana Bestard</i>		
60	<i>Id.</i>	<i>Margarita Sans</i>	<i>Id.</i>		
60	<i>Id.</i>	<i>Herederos de Catalina Sans sus hijos</i>	<i>Id.</i>		
75	<i>Can Simó</i>	<i>Matias Juan</i>	<i>Maria Bauzá</i>		
75	<i>Id.</i>	<i>Juana Ana Juan</i>	<i>Id.</i>		
106	<i>Cas Chamarró</i>	<i>Juan Busquets</i>	<i>Sebastiana Calafat</i>		
106	<i>Id.</i>	<i>Gabriel Busquets</i>	<i>Id.</i>		
106	<i>Id.</i>	<i>Herds. de Vicente Busquets</i>	<i>Id.</i>		
106	<i>Id.</i>	<i>Juana Ana Busquets</i>	<i>Id.</i>		
163	<i>Cas Padaser*</i>	<i>Mestre Clemente Tejidor</i>	<i>Jayme Llinas</i>		
163	<i>Id.</i>	<i>Antonio Salom</i>	<i>Id.</i>		

* El prevere Lluç Juan comprava una part de Can Climent el 15 de novembre de 1841 a Jaume Llinàs (vegeu capbreu de 20 de novembre de 1841).

APÈNDIX [1836-1841]					
NÚM.	3	4	6	7	PROCEDÈNCIA
193	<i>Can Caragol</i>	<i>Coloma Pou*</i>	<i>Guillermo Palmer</i>		
193	<i>Id.</i>	<i>Melchor Carrió**</i>	<i>Id.</i>		
209	<i>Can Barrera</i>	<i>Bartte. Porcell</i>	<i>Barte. Porcell</i>		
209	<i>Id.</i>	<i>Anta. Mª Porcell</i>	<i>Id.</i>		
209	<i>Id.</i>	<i>Franca. Porcell</i>	<i>Id.</i>		
209	<i>Id.</i>	<i>Catalina Porcell</i>	<i>Id.</i>		

Són especialment significatives les noves peces procedents de l'antic Son Pons (camí dels Reis—camí 140). Les tres del núm. 20 provenien de Joan Alorda que era el propietari l'any 1818: la primera, denominada *Son Alegre*, és Can Jordà, per Antoni Jordà; la segona, Cas Llauner, i la tercera, *Cas Capellà Meleu* (o Mateu), entre Can Jordà i Cas Llauner (camí dels Reis). A més a més, la peça del núm. 22, de Melcion Carrió, ha de ser altra vegada sa Punta (de Cas Cubano), al camí 140.

EL BARRI DELS INDIOTERS, 1841

La Relacion de todos los predios, huertos y fuentes pertenecientes á esta Ciudad y término. Por parroquias. (Desde 1836 al 45) inclou una segona llista de propietats, datada l'any 1841, encapçalada igualment pel topònim *Andiotes* [sic] (AMP FP 936/2, f. 58 i ss): *Termino Año de 1841 / Parroquia de San Jayme / Relacion de todos los Predios y Huertos pertenecientes á la parroquia de San Jayme; del Termino de esta Ciudad correspondiente al Año de 1841.*

Tot just abans d'enumerar les propietats del “barri dels Indioters”, la llista consigna una sèrie de finques, en règim de lloguer o d'amitgeria (f. 62v):

[...]

<i>Terras de pertenencia de Son Castello Arredad</i>	450
<i>Son Castello Arrendatario</i>	250
<i>Oliva y terres de Son Castello Arrendatario</i>	150
<i>Se Bonbe aparzero</i>	100

* Coloma Pou té relació amb Joan Pou i una quarterada de terra *Campo*, situada en el *lugar llamado Can Caragol*, comprada a Guillem Palmer el 16 de desembre de 1829 [vegeu capbreus de 20 de desembre de 1826, 29 de desembre de 1829 i 18 de gener de 1830].

** El 16 de juny de 1835, Melcion Carrió havia comprat a Guillem Palmer una quarterada de terra a Can Caragol (vegeu capbreu de 7 de juliol de 1835).

<i>Son Rigo aparcerero</i>	170
<i>Son Estaca Arrendatario</i>	80
<i>Son Rosiñol Arrendatario</i>	600
<i>Son Llorens Arrendatario</i>	200
<i>Son Arpina Arrendatario</i>	160
<i>Son Daviu Arrendatario</i>	600
<i>Son Pons dels Uyastras Arrendatario</i>	600
<i>Son Llompart Arrendatario</i>	600
<i>Son Reus Arrendatario</i>	950
<i>Cas Sallate Jusep Juan por su cuenta</i>	26
<i>Can Alorde Arrendatario</i>	12
<i>Cas Llaune Bernat Vila ronga por su cuenta</i>	3
<i>Cas Capella Meleu [o Mateu] arrendatario</i>	6
<i>Can Jordá id.</i>	12
<i>Cases y terras de Malcion Cario por su cuenta</i>	8
<i>Son Galabert y Cas Pejes de Guien Cañellas por su cuenta</i>	60
<i>Cas Sastre por su cuenta</i>	55
<i>Cas Ferre Pera Juan Aparcerero</i>	35

De manera continuada, el terme *Andiotes* [sic], que encapçala les propietats del “barri dels Indioters”, ocupa la darrera fila del foli 62v i l’enumeració segueix als folis 63r, 63v, 64r i 64v:

[1841]

[f. 62v] ***Andiotes***

[f. 63r] <i>Son Borrás de Gabriel Vidal por su cuenta</i>	30
<i>Can Morant Jayme Balage por su cuenta</i>	17
<i>Can Morante Jayme Balage Curt por su cuenta</i>	3
<i>Can Morante Antoni Membre por su cuenta</i>	8
<i>Can Morante Masia Bañeta por su cuenta</i>	2
<i>id. Bartomeu Mir y terras de Partinencias de Boras id.</i>	6
<i>Can Morante Isabet Frau por su cuenta</i>	10
<i>id. Lluç Mesquida por su cuenta</i>	6
<i>Can Morante Guiem Salom por su cuenta</i>	1,10
<i>Can Gaspà Frau por su cuenta</i>	12
<i>Case Viuda Malsion Cario por su cuenta</i>	30
<i>Can Pareyjo Matheu Cario por su cuenta</i>	12
<i>Sostelet Bartomeu Jayme por su cuenta</i>	30
<i>Cas Gallet Catalina Castella por su cuenta</i>	3
<i>Cas Gellet Miguel Estella por su cuenta</i>	3
<i>Cane Biniali Juan Balager por su cuenta</i>	5
<i>Can Pera Oger Nicolau Buscest por su cuenta</i>	7
<i>Cas Capella Lluç Juan por su cuenta</i>	7
<i>Cas Padace Miguel Jacés por su cuenta</i>	7

<i>Can Refael Bacelo por su cuenta</i>	7
<i>Can Caralos Jordi Llinas por su cuenta y terras</i>	6
<i>Cas Cabrit Arredatario</i>	5
<i>Can Caragol Guien Palmer por su cuenta</i>	9
<i>Can Caragol Juan Astaca por su cuenta</i>	12
<i>Can Caragol Malcion Cario por su cuenta</i>	11
<i>Can Fedelic Aparcero</i>	40
<i>Ca Mestre Miquel perdiu por su cuenta</i>	35
[f. 63v] <i>Can Barrera Miguel Salom por su cuenta</i>	4,10
<i>Can Barrera Francesc Serra por su cuenta</i>	4,10
<i>Can Barrera Antonina Bordoy por su cuenta</i>	6
<i>Can Barrera Martomeu Ponsell por su cuenta</i>	3
<i>Can Barrera Francisca Ponsell por su cuenta</i>	2,10
<i>Can Barrera Antonina Ponsell por su cuenta</i>	2
<i>Can Barrera Catalina Ponsell por su cuenta</i>	2
<i>Cane Fosca Malcion Frau Arredatario</i>	2,10
<i>Cane Fosca Ayne Frau Arredatario</i>	2,10
<i>Cas Chemeró Jaime Mesquida Arredatario</i>	2,10
<i>Cas Chemeró Gabriel Buscest por su cuenta</i>	2
<i>Cas Chemeró Juan Buscest por su cuenta</i>	2
<i>Cas Chemeró Visens Buscest por su cuenta</i>	2
<i>Cas Chemeró Siuvestre por su cuenta</i>	4,10
<i>Can Simo vey Arredatario</i>	16
<i>Can Simo Nou Macia Juan por su cuenta</i>	4,10
<i>Can Simo Juanayne Juan por su cuenta</i>	3
<i>Cas Mestre Melcion Cario por su cuenta</i>	40
<i>Cases y terras de Jayme Tugores por su cuenta</i>	2,10
<i>Can Calet Juan Jayme por su cuenta</i>	3,10
<i>Case y terras de Catalina Blanc Major por su cuenta</i>	1,10
<i>Can Santandreu Catalina Cañellas por su cuenta</i>	8
<i>Can Balle Maria Cabre por su cuenta</i>	8
<i>Can Balle Antoni Frau por su cuenta</i>	2,10
<i>Can Balle Juanayna Frau por su cuenta</i>	2,10
<i>Can Cayetano Segui por su cuenta</i>	15
<i>Can Golleu Catalina Grau por su cuenta</i>	10
[f. 64r] <i>Can Pescet y Altre Corterade de Maria Cabre Arredatario</i>	12
<i>Terras de Juanayna Cañellas por su cuenta</i>	1
<i>Can Casetas y Can Pesquet Antoni Piza por su cuenta</i>	11
<i>Can Anric Guiem Con pani por su cuenta</i>	30
<i>Cas Mise Pera Juseph Barcelo por su cuenta</i>	4
<i>Terras Miquel Ferra alias Brusca Arredatario</i>	11
<i>Terras de Juan Ferra de Barthomeu Arredatario</i>	6
<i>Terras de Barthomeu Ferra de id. Arredatario</i>	6
<i>Terras de Francesc Ferra por su cuenta</i>	11

<i>Terras de Juan Ferra manor por su cuenta</i>	11
<i>Case y terras de Miguel Palmer alias Caragol por su cuenta</i>	20
<i>2 Cases y terras de Miguel Palmer mano por su cuenta</i>	12
<i>Cases y terras de Barnat Palmer por su cuenta</i>	9
<i>Case Mestre de Malcion Cario por su cuenta</i>	12
<i>Can Chorondo Miguel Santandreu por su cuenta</i>	50
<i>Case y terra de Francesc Palmer por su cuenta</i>	20
<i>Terras de Pera Mariayna por su cuenta</i>	6
<i>Case y terra de Masia Frau por su cuenta</i>	12
<i>Rafal de Barthomeu Fullane y altres Case y terras Can Paparre</i>	55
<i>Terras de Pera Antoni Campane por su cuenta</i>	8
<i>Terras de Catalina Miró por su cuenta</i>	7
<i>Terras de Vicens Castello por su cuenta</i>	8
<i>Cas Sort den Jayme Pallicer por su cuenta</i>	12
<i>Ces Firas terras de Mateu Palmer por su cuenta</i>	10
<i>Firas de Catalina Palmer por su cuenta</i>	10
<i>Can Digadara de la S.a Sal aparzero</i>	135
[f. 64v] <i>Can Digadara de Francisco Alemañ por su cuenta</i>	12
<i>Cas Sucre Arrendatario</i>	30
<i>Can Morante Miquela Fontenet</i>	3

Com hem vist, la llista de propietats de 1841, abans del “barri dels Indioters”, fa esment a les propietats grans de Son Castelló, Son Rigo, Son Estaca, Son Rossinyol, Son Llorens, Son Orpina, Son Daviu, Son Pons dels Ullastres, Son Llompart i Son Reus. Igualment, de Cas Selleter, Can Alorda, Cas Llauner, *Cas Capellà Meleu* (o Mateu), Can Jordà, sa Punta (*Cases y terras de Malcion Cario*), Cas Sastre, Cas Ferrer i Sa Bomba.

El grup pròpiament de sa Indioteria està format per una seixantena de peces. Han augmentat respecte a 1836, amb diferents novetats: Can Moranta d’Isabel Frau i Can Gaspar Frau serien una divisió de Can Gaspar; per primera vegada apareix el topònim de Ca sa Viuda, separat de Can Perelló; *Cas Capella Lluc Juan* és l’actual Can Climent; és nou el topònim de *Can Cayetano Segui* (actual Can Caietano, per l’antic Can Ratat); també és nou Cas Cabrit (vegeu capbreu de 8 de juny de 1843).

La llista s’estén cap a Son Llorens i al camí de Sóller. Sembla que abasta les propietats situades entre el camí vell de Bunyola i la carretera de Sóller (el cas de *Can Chorondo*, per exemple). L’àmbit territorial coincideix amb l’assignat al districte municipal anomenat sa Indioteria.

UN PADRÓ DE 1838

En paral·lel al procés de configuració de l’estructura de petites propietats en disseminat, un padró de Palma de 1838 identifica els caps d’una bona part de les famílies de sa Indioteria. Com en altres casos, la informació del *Padron General* de 1838 és incompleta,

perquè tan sols registra part de la població masculina (cinquanta-set persones), però inclou la toponímia. Les dades de la zona de sa Indioteria estan dins el terme de Ciutat: *Termino Año 1838 / Parroquias Santa Eulalia San Miguel y San Jayme* (AMP FP 82/1, s/f). Els fulls corresponents a *San Jayme* tenen la denominació de *Cuartel 16 Barrio 51*.

El document té els registres numerats. S'han transcrit des del 17 fins al 77; al padró, la seqüència és continuada. És segur que una part de les famílies no hi tenen cap representant, però és útil per al seguiment de grups familiars, de topònims i de malnoms concrets.

1838					
NUM.	PREDIOS	NOMBRES	EDAD	ESTADO	OCUPACION
17	<i>Se Bomba</i>	<i>Jaye. Pons de Jose difunto y de Anta. Llompart</i>	36	<i>Solº.</i>	<i>Torrero</i>
18	<i>Can Caral</i>	<i>Antonio Calafell de Franco. y de Isabel Masot difunta</i>	32	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
18	<i>Id.</i>	<i>Jorge Llinas de Jaye. y de Maciana Frau</i>	40	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
19	<i>Cas Padasé</i>	<i>Miguel Barceló de Rafael y de Cata. Llinas</i>	20	<i>Solº.</i>	<i>Licenciado</i>
21	<i>Can Caragol</i>	<i>Guillo. Palmer de Guillo. y de Franca. Garau difunta</i>	28	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
23	<i>Cane Fosca</i>	<i>Gabriel Berga de Pedro Jose y de Margta. Frau</i>	36	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
24	<i>Can Franch. des Porxo</i>	<i>Guillo. Serra de Franco. y de Magna. Bordoy</i>	18	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
25	<i>Can Gramanera</i>	<i>Migl. Salom de Miguel y de Margta. Bordoy</i>	27	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
		<i>Anto. Salom de Miguel y de Margta. Bordoy</i>	21	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
27	<i>Can Barrera</i>	<i>Guillermo Ferrer de Mateo y de Margta. Bujosa</i>	45	<i>Viudo</i>	<i>Jornº.</i>
27	<i>Id.</i>	<i>Matias Garau de Baltazar y de Catalina Garau</i>	36	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
28	<i>Can Fedelich</i>	<i>Anto. Cañellas de [sic]</i>	31	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
28	<i>Can Tomeu</i>	<i>Barte. fullane</i>	27	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
29	<i>Can Simo</i>	<i>Pedro Juan Manera de Anto. y de Anta.</i>	47	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
30	<i>Cas Chamarró</i>	<i>Jaye. Crespi de Sebn. y de Maria Salom</i>	26	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
30	<i>Cas Chamarró</i>	<i>Vicente Busquets de Juan y de Isabel Mir</i>	22	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>

1838					
NUM.	PREDIOS	NOMBRES	EDAD	ESTADO	OCUPACION
31	<i>Id.</i>	<i>Vicente Busquets de Vicente y de Sebna. Calafat</i>	34	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
32	<i>Id.</i>	<i>Gabriel Busquets de Vicente difº. y de Sebastiana Calafat</i>	45	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
		<i>Vicente Busquets de Gabl. y de Angela Serra</i>	19	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
33	<i>Can Siuvestre</i>	<i>Barte. Garau de Berndo. y de franca. Vila</i>	30	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
37	<i>Can Calet</i>	<i>Juan Jaume de Miguel y de Margta. Tomás</i>	49	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
38	<i>Can Santandreu</i>	<i>Guillo. Company de Guillo. y de Cata. Tomás</i>	40	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
40	<i>Can Digadarra</i>	<i>Juan Figuerola de Monserrate difº. y de franca. Tomás</i>	25	<i>Solº.</i>	<i>Conrador</i>
		<i>Miguel Figuerola de Monserrate difº. y de franca. Tomás</i>	18	<i>Solº.</i>	
40	<i>Id.</i>	<i>Antº. figuerola de Monserrate difº. y de franca. Tomás</i>	34	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
41	<i>Cas Sucre</i>	<i>Pedro Juan Figuerola de Monserrate difº. y de franca. Tomás</i>	41	<i>Casado</i>	<i>Arrendr.</i>
42	<i>Son Daviu</i>	<i>Pedro Juan Palmer de franco. y de Maria frau</i>	20	<i>Solº.</i>	<i>Arrendr.</i>
44	<i>Can Balle</i>	<i>Antº. Frau de Migl. y de Franca. Ana Vaquer difuntos</i>	26	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
		<i>Damian Frau de Migl. y de Franca. Ana Vaquer diftos.</i>	22	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
		<i>Miguel Frau de Migl. y de Franca. Ana Vaquer difuntos</i>	18	<i>Solº.</i>	<i>Jornº.</i>
46	<i>Cane Juana Balle</i>	<i>Jaye. Llinas de Gabriel y de Maria Juan</i>	40	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
46	<i>Can Balle Nou</i>	<i>Jaye. Mir de Bartte. y de Franca. Palmer difunta</i>	40	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
46	<i>Can Balle</i>	<i>Jaye. Togores de Migl. y de Margta. Bosch difuntos</i>	29	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>
48	<i>Can Pera Oguer</i>	<i>Nicolas Busquets de Gabriel y de Geronima Bover</i>	37	<i>Casado</i>	<i>Jornº.</i>

XXII JORNADA D'ANTROPONÍMIA I TOPONÍMIA

1838					
NUM.	PREDIOS	NOMBRES	EDAD	ESTADO	OCUPACION
49	Can Perelló	Melchor Carrió de Mateo y de Cata. Frau difuntos	40	Casado	Propietario
51	Cane Gallet	Juan Estela de Migl. y de Antonia Ferrer	21	Solº.	Licenciado Jornº.
		Matias Estela de Migl. y de Antonia Ferrer	18	Solº.	Jornº.
52	Cas Gallet	José Moya de Gabriel y de Cata. Moya	32	Casado	Jornº.
53	Ostalet	Barte. Jaume de Jaye. diftº. y de Juana Ana ferra	30	Casado	Conrador
54	Can Perelló	Mateo Carrió de Melchor y de Geronima Frau	30	Casado	Jornº.
55	Can Gaspá	Melchor Frau de Gaspar diftº y de Isabel Frau	20	Solº.	Conrador
56	Can Roig	Bartte. Mir de Bernardo diftº y de Antº. Geyá	34	Casado	Conrador
57	Can Morante	Antº. Crespi de Sebn. y de Maria Salom	30	Casado	Jornº.
58	Can Morante	Pedro Antº. Balaguer de Jaye. y de Margalita Cañellas	20	Solº.	Jornº.
61	Can Lluch	Migl. Masquida de Lucas y de Juana Mª Pou	19	Solº.	Jornº.
62	Son Borrás	Gabriel Vidal de Juan difunto y de Cata. Piza	48	Casado	Propietario
64	Cane Golleu	Barte. Garau de Baltazar difto. y de Cata. Garau	24	Solº.	Jornº.
66	Can Casetas	Jose Salom de Miguel y de Catta.	40	Casado	Carpº. Blanco
		Miguel Salom de Jose y de Madalena Piza	20	Solº.	Jornº.
67	Can Enrich	Sebastian Company de Guillº. y de Isabel Mª Simo	19	Solº.	Jornº.
69	Can Casetas	Antonio Piza de Antonio y de Antonia Vidal difunta	34	Casado	Labrador
s n	Can Alorda	Jaye. Enseñat de Matias y de Catalina Bujosa	32	Casado	Licenciado y maestro de Escuela

1838					
NUM.	PREDIOS	NOMBRES	EDAD	ESTADO	OCUPACION
70	<i>Can Alorda</i>	<i>Rafael Cunill de Rafael y de Antonia Alemany</i>	19	<i>Sol^o.</i>	<i>Jorn^o.</i>
71	<i>Can Gabellí</i>	<i>Miguel Palmer de Migl. y de Coloma Oliver</i>	45	<i>Casado</i>	<i>Jorn^o.</i>
73	<i>Cas ferrer</i>	<i>Pedro Juan Frau de Guillo. y de Cata. Figuerola difuntos</i>	32	<i>Casado</i>	<i>Jorn^o.</i>
75	<i>Cas Sellaté</i>	<i>Monserate Monar de Juan y de Micaela Frontera</i>	18	<i>Sol^o.</i>	<i>Jorn^o.</i>
77	<i>Son Pons des Ullastres</i>	<i>Barte. Pons de Pedro Juan y de Cata. Planes dif^o.</i>	45	<i>Sol^o.</i>	<i>Arrendr.</i>

CONCLUSIONS

És evident que durant la primera meitat del segle XIX la divisió de les propietats augmentava, per les successions o per compravenda. Al mateix temps, s'incrementa el nombre dels microtopònims documentats, així com també augmenten els malnoms, en la major part dels casos relacionats amb el nom de la propietat. Les peces de terra documentades consoliden l'estructura en petita propietat. A partir de 1835 els documents mostren un increment notable de les divisions, sobretot entre el camí Roig¹¹ i el camí vell de Bunyola i a l'eix de la síquia de na Cerdana. L'excepció a la progressiva segregació la constitueix el cas de Can Climent: el prevere Lluç Juan, beneficiari de la parròquia de Sant Jaume de Palma, a través de quatre compres (1836, 1841 i 1844) formava una peça de terra de gairebé tres quarterades, d'uns 20.548 m², que s'ha conservat fins a l'actualitat.

Els anys 1830-1832, 1836 i 1841 es documenta una primera forma toponímica de caràcter col·lectiu, el "barri dels Indioters". La llista de 1830-1832 agrupa unes quaranta-cinc famílies. L'any 1836, el còmput augmenta fins a la cinquantena, si es consideren els quaranta-cinc primers registres més altres propietats situades a tramuntana del camí dels Reis. Les relacions de propietats de 1832-1836 i l'apèndix de 1836-1841 fan referència a una seixantena de finques. El document del 1841 inclou una setantena d'unitats, pròpiament dins sa Indioteria (una seixantena en petita propietat i unes vuit de més grosses a tramuntana del camí dels Reis). Finalment, el padró general de 1838 identifica unes cinquanta-tres famílies. En definitiva, creixien les divisions de les finques i el nombre de famílies: unes quaranta-cinc (1830-1832); una cinquantena (1836 i 1838), i fins a una setantena (1841). Els padrons o

¹¹ En relació al camí Roig, es confirma que l'actual tram del camí dels Reis (de 355 m), que connecta fins al camí vell de Bunyola, era de fet la continuació física del camí Roig, un cop superada la síquia de na Cerdana (pel Pontet). Segons un capbreu de 10 de setembre de 1834, una de les confrontes del *Rafal llamado Son Ugo* era el *camino que va a Buñola llamado el Camí Roix* (ARM ERC 1124, f. 153v). Per tant, era el camí que, per l'interior de les terres de l'actual polígon industrial de Son Castelló, enllaçava amb el camí vell de Bunyola.

l·listes de propietats tenien, sens dubte, una intencionalitat cadastral o fiscal i de recaptació de contribucions territorials.

A partir de les dues relacions de 1830-1832, sa Indioteria es defineix pròpiament entre el camí dels Reis (tram camí de Sól·ler-síquia de na Cerdana), el polígon de Son Castelló, el camí de Bunyola i el torrent Gros. Per completar l'àmbit territorial tradicional, tan sols s'hi han d'afegir una sèrie de propietats a l'actual camí 140 (procedents de Son Pons), algunes possessions a les terres que ocupa l'actual polígon de Son Castelló i, dins Marratxí, els establiments de Can Buc i diverses possessions fins al camí de Muntanya.

Els petits propietaris, pagesos i jornalers dominen absolutament, treballant pel seu compte, amb pocs casos de lloguer o amitges. El terme *Jornº*. (jornaler) defineix l'ocupació de la gran majoria dels homes inscrits en el padró general de 1838. Les úniques excepcions són la mitja dotzena que hi consten com a propietaris (*Propietario* o *Conrador*), els tres llogaters (*Arrendr.*), un fuster i un mestre d'escola. Respecte a l'origen del topònim "barri dels Indioters", no hem documentat —ni vol dir que ho puguem fer— cap referència a la cria d'indiots, però, pel fet de ser dins el terme de Palma, prop de la ciutat, podria ser una dedicació complementària per a algunes famílies; els animals es venien al mercat de la porta de Sant Antoni, fora de les murades, abans de les festes de Nadal.

A partir de 1830-1832 la mateixa existència d'un topònim de caràcter col·lectiu, el barri dels Indioters, havia de contribuir a estructurar i a reforçar la identitat comunitària d'un nombre de famílies reduït, però que tenien molts d'elements en comú, que els permetien identificar-se com a un grup específic: el territori i el mode de subsistència, les relacions de veïnatge o els lligams familiars, o la distància o llunyania amb altres grups. Les vivències col·lectives havien de reforçar la cohesió. La proximitat, la interrelació, els vincles personals, l'intercanvi i la col·laboració eren probablement els eixos d'una vida social que donava forma a una identitat local, lligada a un espai concret, que començava a desenvolupar un sentit incipient de comunitat.

En resum, en un procés que dura uns 160 anys, les vendes i els establiments de terres es diferencien en quatre grups, segons les dates i les procedències. El conjunt de parcel·les configuren quatre franges contigües, els límits aproximats de les quals poden situar-se sobre l'eix de la síquia de na Cerdana, de nord a sud:

- 1) 1679-1711. Terres procedents de l'antic Son Fuster: des del camí de Bunyola fins a l'actual camí del Fred.
- 2) 1744-1748. Terres procedents de Son Orpina: des del camí del Fred fins al camí Terminal.
- 3) Abans de 1748. Terres procedents de Son Daviu: des del camí Terminal fins al camí dels Reis. No hem pogut documentar les adquisicions de peces de Son Daviu, però les terres de diversos compradors de procedències de Son Daviu consten el 7 de juliol de 1748, com a confrontes de les catorze quarterades de Son Orpina establides a Miquel Perelló (ECR 572, f. 245v-247). El 28 de febrer de 1774, n'eren terres confrontants les de *Catalina Morante* i *Catalina Borràs*. El 1784, s'hi documenten les peces de Can Enric, Son Borràs i Can Moranta.
- 4) 1826-1841. Terres procedents de Son Pons dels Ullastres: a tramuntana de l'actual camí dels Reis. Les adquisicions s'han documentat entre 1826 i 1841.

BIBLIOGRAFIA

- GINARD BUJOSA, Antoni (2004) “Sa Indioteria. Un cas de pervivència d’un topònim popular”. A PLANISI GILI, Hermínia; ROSSELLÓ GAIÀ, Margalida (Coord.) *Sobre Onomàstica. Jornades d’Antroponímia i Toponímia (1993-2002)*. Palma: Universitat de les Illes Balears. Pàg. 305-316.
- GINARD BUJOSA, Antoni (2008) “Toponímia en disseminat a la perifèria de Palma: sa Indioteria, segle XVIII”. A BASSA I MARTÍN, Ramon; PLANISI GILI, Hermínia; VALLÈS MORAGUES, Aina (Coord.) *XX Jornada d’Antroponímia i Toponímia (La Real, 2007)*. Palma: Universitat de les Illes Balears. Pàg. 73-100.
- GINARD BUJOSA, Antoni (2009) “Toponímia en disseminat a la perifèria de Palma (II): sa Indioteria, 1784-1831”. A BASSA I MARTÍN, Ramon; LATORRE SÁNCHEZ, Francesca; PLANISI GILI, Hermínia (Coord.) *XXI Jornada d’Antroponímia i Toponímia (Santa Maria del Camí, 2008)*. Palma: Universitat de les Illes Balears. Pàg. 13-67.
- LLULL MARTÍ, Antoni (2006) *Prensa i societat. Una visió a través de la publicitat al primer diari de Mallorca (1808-1814)*. Palma: Edicions Documenta Balear (Arbre de Mar; 25).